

Rozwój dziecka

Rozwój dziecka można podzielić na kilka stadiów w zależności od wieku:

stadium prenatalne (od poczęcia do narodzin)

wczesne dzieciństwo (od narodzin do 3 lat)

-wiek niemowlęcy (1 rok życia)

-wiek poniemowlęcy (2 i 3 rok życia)

średnie dzieciństwo (wiek przedszkolny: 4- 6 lat)

późne dzieciństwo (wiek szkolny: 7-10,12 lat)

adolescencja (12-22 lata)

- Poród dla noworodka łączy się z zakończeniem optymalnych warunków i stabilności, jakie istniały w życiu płodowym, i jest dla niego najcięższym kryzysem życiowym.
- Przejście od życia płodowego, w którym wszystkie potrzeby były zaspokajane przez organizm matki, do życia poza jej organizmem, obarczone jest z jednej strony samym porodem, a często urazem porodowym, a z drugiej przekształceniem w okresie noworodkowym wielu czynności życiowych.
- Zalicza się do nich uruchomienie samodzielnych mechanizmów oddychania, krążenia, trawienia, wydalania, regulacji temperatury i innych.

- Te wszystkie czynności

- Dziecko przychodzi na świat z krzykiem, w czasie którego powietrze po raz pierwszy przedostaje się do płuc, powoduje ich rozprężenie, a w naczyniach płucnych zaczyna krążyć krew.
- Od tego momentu zaopatrywanie organizmu noworodka w tlen odbywa się przez jego drogi oddechowe.
- Przeważająca liczba noworodków zaczyna oddychać w pierwszej minucie życia. Jeśli oddech nie rozpoczął się w tym czasie, lecz później, może dojść do niedotlenienia ustroju.
- Rozpoczęcie samodzielnego oddychania noworodka powoduje zmiany typu krążenia z płodowego na pozapłodowe.

- U noworodka w 2 lub 3 dobie życia pojawia się żółtaczka fizjologiczna, która zanika ok. 8-10 dnia i nie wymaga leczenia.

Noworodek w pierwszych dniach życia wydziela smólkę; jest to ciemnozielona, mazista treść jelit, a ok. 4 dnia pojawiają się stolce przejściowe, zabarwione żółtozielono, w liczbie 5-6 na dobę, pod koniec tygodnia stolce są już uformowane, jasnożółte, i jest ich mniej - do 3 na dobę.

- Pępowina podwiązana przy porodzie szybko zasycha i odpada między 6 a 7 dniem, czasami utrzymuje się dłużej. Rana pępkowa goi się ok. 10-14 dnia; należy utrzymywać ją w czystości, zakładać czysty, jałowy gazik.

Fizjologiczny spadek masy ciała jest charakterystycznym objawem w pierwszych dniach życia, wynosi ok. 10% masy urodzeniowej i wyrównuje się ok. 10 dnia życia.

Charakterystyka okresu niemowlęcego

- Okres niemowlęcy trwa średnio przez pierwsze 18 miesięcy życia. Dziecko nie potrafi jeszcze posługiwać się mową, stąd wzięła się nazwa dla określenia tego etapu rozwoju. Noworodki to dzieci, które nie ukończyły jeszcze 1 miesiąca życia. W ciągu swoich pierwszych dni życia dzieci poznają nowe warunki środowiskowe. W celu przetrwania i obrony wyposażone są w pewne wrodzone reakcje. Przykładowe odruchy to pełzanie, ssanie. Poza tym noworodki stają się stopniowo zdolne do zawierania interakcji międzyludzkich. Już po urodzeniu preferują głosy ludzkie od innych dźwięków a także ludzkie twarze od innych pokazywanych im wzorów. Noworodki szybko potrafią również odróżnić głos matki od głosów innych kobiet

Skok rozwojowy

- Skok rozwojowy to specyficzny czas, kiedy w układzie nerwowym dzieci zachodzą duże zmiany. Mały człowiek robi krok naprzód na drodze do osiągnięcia większej dojrzałości, następnego etapu w rozwoju. Jednak zanim nastąpi skok do przodu, ma miejsce regres - dziecko nagle jakby zapomina, czego się do tej pory nauczyło

Odruchy noworodka

W obrębie podstawowych reakcji odruchowych noworodka można wyróżnić zachowania typowe dla tego okresu rozwojowego i zanikające w późniejszych stadiach, np.

- odruch ssania,
- odruch Babińskiego (odchylenie dużego palca po podrażnieniu stopy),
- odruch Moro (unoszenie kończyn i ruchy do siebie imitujące gest obejmowania),
- odruch chwytny (mocne zaciskanie dłoni na obiekcie).

Inne odruchy mają charakter trwały i występują także w życiu dorosłym, np. odruch źrenicowy, mrugania, połykania.

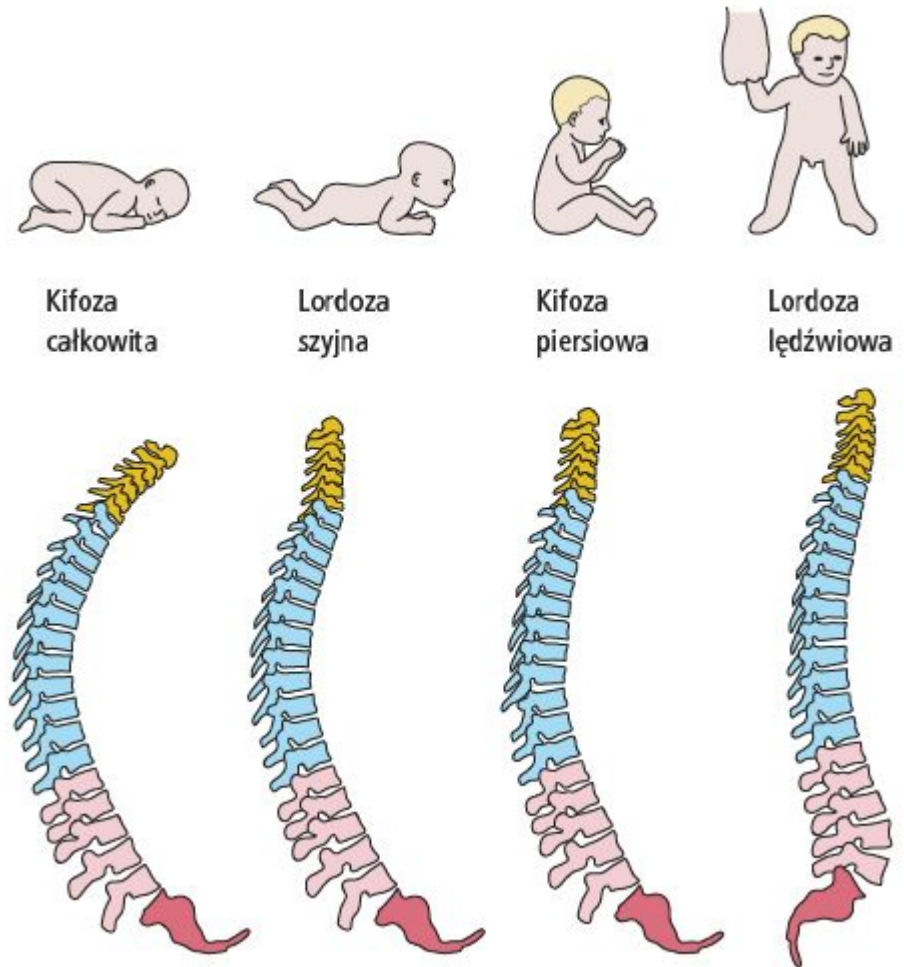
U noworodków występują regularne cykle snu i czuwania. Uważa się, że sen jest w tym okresie bardzo ważny ze względu na tworzenie się dróg między nerwami i mięśniami, umożliwiających poruszanie się oczami (szczególnie faza REM). Noworodki potrafią spać ok. 16-18 godzin na dobę.

Zmiany fizjologiczne noworodka

Jeśli chodzi o zmiany fizjologiczne, następuje w tym okresie intensywny rozwój. W ciągu pierwszych 3, 4 miesięcy długość ciała noworodka zwiększa się o ok. 50%. Rozwijają się wtedy również mięśnie, rozpoczyna się proces kostnienia, zmiany następujące w obrębie kośćca:

- kifoza - pierwotne wygięcie kręgosłupa ku tyłowi (3,4 miesiące)

- - lordoza szyjna -
możliwość
przesunięcia głowy
i szyi ku przodowi

-

owa
nie.

NOWORÓDEK

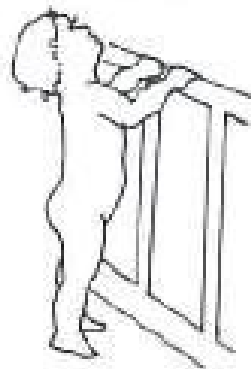
3 MIESIĄCE

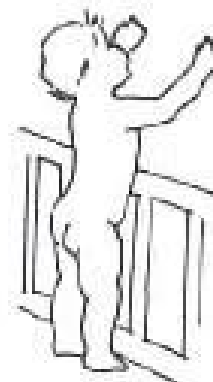
4 MIESIĄCE

7 MIESIĘCY

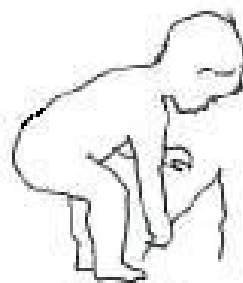
9 MIESIĘCY

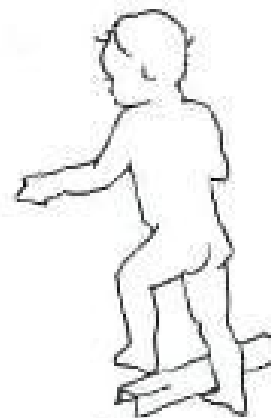
11 MIESIĘCY

15 MIESIĘCY

21 MIESIĘCY

24 MIESIĄCE

Rozwój lokomocyjny

- Rozwój czynności ruchowych powiązany jest z rozwojem umysłowym, dlatego często mówi się o rozwoju psychomotorycznym. Specyficzne właściwości rozwoju ruchowego:
- - rozwój ten przybiera tzw. kierunek cefalokaudalny, mianowicie najpierw następują pewne zmiany w obrębie głowy noworodka (poruszanie gałkami ocznymi, szyją), potem w obrębie tułowia (ruchy kończyn górnych, obracanie tułowia), na końcu występują ruchy z udziałem kończyn dolnych - dziecko uczy się chodzić.

- - kierunek rozwoju psychomotorycznego nazywany określanym jest również jako ruch proksymodystalny, bowiem przebiega od osi podłużnej ciała w kierunku części bocznych. Najpierw rozwijają się mięśnie położone bliżej osi kręgosłupa, np. mięśnie ramion, potem mięśnie palców.
- - początkowe reakcje ruchowe noworodka są niesprecyzowane, globalne, z czasem nabierają większej precyzji
- - dziecko wcześniej wykonuje tzw. ruchy cykliczne (dwufazowe) niż acykliczne (trójfazowe)
- Uczenie się chodzenia następuje w określonej kolejności dla wszystkich dzieci, które prawidłowo się rozwijają. Nie wymaga on specjalnego stymulowania.

- W wieku ok. 2 miesięcy dziecko potrafi unosić główkę pod kątem 45° , przewracać się na boki, a w wieku 4 miesięcy potrafi utrzymać się w pozycji siedzącej z podporą, a w okresie 5,6 miesięcy powinno być już zdolne do siedzenia bez podpory. W wieku 6,7 miesięcy dziecko podejmuje próby samodzielnego wstawania, ok. 10 miesięcy potrafi pełzać i raczkować. Około 1 roku życia dziecko może chodzić z przytrzymywaniem się różnych obiektów i samodzielnie stać.

- Początkowo dziecko potrafi zmieniać pozycję swojego ciała jedynie przewracając się na boki, może również podnosić główkę. W wieku ok. 10 miesięcy uczy się kolejnych umiejętności motorycznych, takich jak pełzanie polegające na podciąganiu się na rączkach podczas gdy nogi i tułów dotykają podłoża, a także raczkowanie, które z kolei polega na poruszaniu się opierając się na rączkach i kolanach.
- Dziecko uczy się samodzielnie chodzić w okresie od ok. 18 do 20 miesięcy.

Stadia rozwoju ruchowego w zakresie chwytów:

- STADIUM I (4- 5 miesięcy) - pojawia się chwyt łokciowy polegający na zbliżaniu wyprostowanych rąk do obiektu.
- STADIUM II (5- 6 miesięcy) - dziecko wyciąga rączki w kierunku określonego obiektu. Występuje chwyt dłoniowy prosty, przy użyciu 4 palców bez kciuka.
- STADIUM III (7- 8 miesięcy) - chwyt zaczyna obejmować również kciuk, polega na chwytaniu obiektu między kciuk a pozostałe cztery palce, ten typ chwytu nazywany jest nożycowym.
- STADIUM IV (od 9 miesięcy) - pojawia się chwyt pęsetkowy czyli chwytanie przedmiotu opuszkami palców: wskazującego i kciuka. Kciuk może zostać skierowany w kierunku przeciwnym do pozostałych palców.

Dominacja stron

- Między 7 a 8 miesiącem życia często ma miejsce dominacja czynnościowa ręki prawej. Świadczy to o rozwoju i przewadze funkcji czynnościowych lewej półkuli, która steruje niejako prawą częścią naszego ciała. Zróżnicowany wpływ dwóch półkul mózgowych na różne funkcje organizmu nazywany jest lateralizacją mózgu. Począwszy od 2 roku życia, kiedy dziecko zaczyna samodzielnie chodzić, co angażuje zarówno lewą, jak i prawą półkulę, zjawisko lateralizacji nie jest już tak widoczne.

Ruchy dziecka

- Coraz większej precyzji nabierają ruchy dziecka, które integruje i łączy ze sobą różne sekwencje odruchów, np. ssanie i chwytanie. Dziecko zaczyna spostrzegać, że jego działania mogą wywierać określony wpływ na jego otoczenie, kształtuje się u niego zachowanie intencjonalne, mające na celu wywołanie określonych zmian. W stadium tym, dziecko opiera się w swoim rozumowaniu i zachowaniu tylko na bezpośrednio dostępnych obiektach otoczenia, bowiem nie operuje jeszcze symbolicznymi reprezentacjami. Istotną zdolnością, jaką wykształca dziecko na tym etapie jest rozumienie stałości obiektu, zatem zdawanie sobie sprawy, że przedmioty istnieją i zachowują swój kształt, nawet, jeśli dziecko nie patrzy na te przedmioty w danym momencie.

WIEK PONIEMOWLĘCY

- Między 1 a 3 rokiem życia dziecko intensywnie rośnie przy powolnym przyroście wagi. W pierwszym roku życia wzrost dziecka zwiększa się średnio o 25 cm, w drugim roku o około 12 cm a w trzecim roku o 6 cm. Waga wzrasta w ciągu pierwszego roku życia o około 7,5 kg, w drugim i trzecim roku średnio o 2 kg.
- Już w okresie niemowlęcym wyrastają pierwsze zęby. Pod koniec pierwszego roku życia prawidłowo rozwijające się uzębienie obejmuje osiem siekaczy pozwalających na odgryzanie kęsów pożywienia. Pozostałe zęby mleczne wyrastają w okresie poniemowlęcym, do 3 roku życia.

zabawa

- **Zgodnie z teorią funkcji zastępczej (Cleparde)** można założyć, że zabawa pełni w życiu dziecka funkcję zastępczą przygotowując je do przyszłej szeroko rozumianej aktywności. Pozwala bowiem na zaspokojenie potrzeby działania, ruchu, dziecko "udaje", że robi coś, czego w rzeczywistości nie mogłoby zrobić. Poza tym zabawa rozwija niektóre funkcje umysłowe, m.in. myślenie wyobrazeniowe. Każda zabawa polega bowiem na wyobrażaniu sobie pewnych sytuacji, wymyślaniu różnych rzeczy. Prawdą jest znane powiedzenie, że zabawa jest ucieczką w świat fantazji.

Teoria przyjemności funkcjonalnej (Buhler) mówi, że głównym powodem zabawy jest możliwość uzyskania przyjemności funkcjonalnej, która polega na samej aktywności czyli bawieniu się, a nie jej wyniku. "Nie chodzi więc o to, żeby złapać króliczka, ale żeby go gonić". Przyjemne uczucia tkwią w samym działaniu.

OKRES PRZEDSZKOLNY

- Rozwój fizyczny

- Okres średniego dzieciństwa charakteryzuje dość intensywny rozwój motoryczny, mówi się nawet o apogeum motorycznym przypadającym na ten etap rozwoju. Dzieci w wieku przedszkolnym są bowiem bardzo ruchliwe, czasem nawet nadpobudliwe, lubią aktywne zabawy, w trakcie których mają okazję pobiegać, poskakać i rozładować swoją energię. Te różne formy aktywności sprzyjają prawidłowemu rozwojowi fizycznemu. Dziecko nabiera większej precyzji i koordynacji ruchów.

Rozwój umysłu

- w tym okresie zwiększa się u dzieci koncentracja uwagi, stopniowo dzieci są w stanie świadomie kierować swoją uwagą. Zwiększa się również pojemność pamięci, co znajduje odzwierciedlenie w szybkim rozwoju słownika. Myślenie oparte jest na konkretnych obrazach, ok. 5 roku życia rozwija się myślenie symboliczne

- Język i umiejętność komunikowania się intensywnie rozwijają się w tym okresie, który często określany jest jako "eksplozja nazywania" bowiem dziecko uczy się w bardzo szybkim tempie nazw różnych przedmiotów. Poza tym tworzy wiele neologizmów i nieprawidłowych wyrażań, które wynikają z nadmiernej regularyzacji, czyli stosowania zbyt szeroko niektórych reguł gramatycznych. W mowie dziecka widoczny jest egocentryzm, dziecko czasem sprawia wrażenie, jakby mówiło samo do siebie. Poza tym rozwija się w mowie narracja, umiejętność opisywania.

Rozwój emocjonalny

- Początkowo dziecko spontanicznie wyraża swoje emocje, szczególnie częste są reakcje gniewu. Potem uczy się je stopniowo kontrolować i dostosowywać do okoliczności. Pojawiają się uczucia moralne, estetyczne związane z innymi, np. współczucie. Pewne uczucia mają irracjonalne źródła, np. niektóre lęki.

role płciowe

- Dzieci uczą się również ról płciowych czyli wzorców zachowań świadczących w ich kulturze o kobiecości albo męskości. Rodzice zwykle nagradzają dzieci za odpowiednie, ich zdaniem, zachowania typowe dla danej płci natomiast karzą za niewłaściwe postępowanie. Chłopcy zwykle spotykają się z negatywnymi reakcjami ich ojców jeśli np. bawią się lalkami, poza tym rodzice pozwalają im w większym stopniu na przejawianie reakcji agresywnych w porównaniu do dziewczynek. Uważa się, że rodzice, a także grupy rówieśnicze odgrywają ważną rolę w procesie uspołeczniania w zakresie ról seksualnych.

Rozwój osobowości

- Zgodnie z koncepcją Freuda średnie dzieciństwo obejmuje falliczne stadium rozwoju (3-6 lat). Dziecko kieruje się w tym czasie tylko zdobywaniem przyjemności. Dla chłopców

- Według Eriksona, który wyróżnił osiem stadiów rozwoju psychospołecznego, głównym konfliktem, jaki musi rozwiązać dziecko w tym okresie jest dylemat: inicjatywa czy poczucie winy. Dziecko powinno wykształcić w sobie podstawowe poczucie ufności, pewnie podejmować niektóre działania, starać się być samodzielne. Z kolei rodzice powinni stymulować tę autonomię dziecka, jego pewność siebie. W przeciwnym razie dziecko może stale czuć się niepewnie, jak ktoś zupełnie niepotrzebny.

OKRES SZKOLNY

- Obejmuje okres od 7 do ok. 11 lat. Charakterystyczne dla tego etapu rozwoju jest to, że dziecko rozpoczyna naukę w szkole. Wiąże się to z nowymi formami interakcji, jakie dziecko nawiązuje, a także ze zmianą porządku dnia, przyzwyczajeniami. Oznacza również rozwijanie nowych umiejętności.

Rozwój motoryczny

- Okres szkolny nazywany jest często drugim apogeum motorycznym, bowiem w późnym dzieciństwie kształtuje się ostatecznie precyzja i koordynacja ruchów. Dzieci są bardzo ruchliwe, lubią różne formy aktywności. Ruch jest bardzo wskazany w tym wieku, bowiem wpływa na proces kostnienia.

Rozwój osobowość

- podstawowym konfliktem, jaki powinno rozwiązać dziecko w tym okresie wiekowym jest problem: kompetencja albo poczucie niższości. Dziecko, które wkroczyło w świat szkolny może już bardziej świadomie rozwijać pewne swoje umiejętności i kompetencje. Szkoła oferuje dziecku możliwości, które pozwolą mu wykształcić odpowiednie sprawności. Zwiększone i systematyczne interakcje z innymi dziećmi sprzyjają rozwojowi społecznemu. Szkoła powinna także stymulować rozwój umysłowy dziecka. Powodzenia szkolne wykształcają w dziecku poczucie kompetencji, natomiast ciągłe porażki, szczególnie na tych pierwszych etapach nauki, mogą doprowadzić do wykształcenia się w dziecku poczucia niższości, niezdolności do radzenia sobie z innymi obowiązkami, zbyt zaniżonej samooceny.

WĄGROWIEC
wyzwała energię

NOZNA NIELBAŁ

WĄGROWIEC